ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΟΥ ΛΕ ΠΕΛΕΤΙΕ

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΒΕΡΛΑΙΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΑΛΛ ὁ συμβιβασμὸς αὐτός, ὁ τόσο ἁπλός, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Βερλαίν, δὲν ἦταν δυνατός.

Πάντως ὁ Βερλαὶν ἄφησε τὶς δυὸ γυναίκες νὰ τὸν παρασύρουν ὥς τὸ σταθμὸ τῆς Μεσημβρίας. Διατηρώντας σὲ μιὰ κατάσταση ἀβεβαιότητος καὶ ἐρεθισμοῦ, συνηθισμένη στ' ἀδύνατα πλάσματα, τὰ ἀποία ὑποταχωσῶν βλαστημῶντας, πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ματθίλδης ἕνα εἰσιτήριο γιὰ τὸ Παρίσι καὶ τὴν ἀκολούθησε μέσα στὸ τραῖνο.

Ἔκανε σὰν μαυὸ παιδί. Παίρνοντας μὲ τὰ χέρια ἕνα κρύο κοντόπουλο, ποὺ τὸ εἶχε ἀγοράσει στὸ μπουφὲ τοῦ σταθμοῦ, ἄρχισε νὰ τὸ κατασπαράζῃ κυριολεκτικῶς μὲ τὰ δόντια του, ἐνῶ ἡ γυναίκα του κι' ἡ πεθερά του, ποὺ τὸν κύτταζαν, γελοῦσαν μὲ τοὺς τρόπους του. Ἔπειτα κατέβασε ὥς τὰ μάτια του τὸ κατέλλο του κι' ἀποκοιμήθηκε, ἢ μᾶλλον προσποιήθηκε πὼς ἀποκοιμέται.

Στὸ συνοριακὸ σταθμὸ τοῦ Κιεβραὶν ἄλοι οἱ ἐπιβάτες κατέβηκαν ἀπὸ τὸ τραῖνο, γιὰ νὰ ὑποστοῦν τὸν κανονισμένο τελωνειακὸ ἔλεγχο.

«Ἔξαφνα ὁ Βερλαὶν — γράφει ἡ Ματθίλδη — **ἐξαφανίστηκε μέσα στὸ πλῆθος καὶ μᾶς στάθηκε ἀδύνατον νὰ τὸν ξαναβροῦμε. Ἐπειδὴ τὸ τραῖνο θὰ ἔφευγε σὲ λίγες στιγμές, ἀναγκαστήκαμε ν' ἀνεβοῦμε σ' αὐτὸ χωρὶς τὸ σύζυγό μου. Τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ ὑπάλληλοι ἔκλειναν τὶς πόρτες, τὸν εἶδαμε ἐπιτέλους στὴν ἀποβάθρα.**

»—Ἀνεβῆτε ἐπάνω ! τοῦ φώναξε ἡ μητέρα μου.

»—Ὄχι, θὰ μείνω ἐδῶ ! τῆς ἀπάντησε, βουλιάζοντας μὲ μιὰ γροθιὰ τὸ καπέλλο του.

»Τὸ τραῖνο ἔφυγε κι' ἀπὸ τότε δὲν ξαναεῖδα ποτὲ πειὰ τὸν Βερλαίν».

Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅλ' αὐτὰ νὰ ἦσαν προμελετημένα ἀπὸ τὸν Βερλαὶν κοὶ τὸ Ρεμπώ, γιὰ νὰ ξεφορτωθοῦν τὶς δυὸ γυναίκες. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ σχέδιό τους ἦταν νὰ τὶς βάλουν στὸ τραῖνο, γιὰ νὰ τὶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὶς Βρυξέλλες, κ' ἔπειτα νὰ τὶς ἀφήσῃ ὁ Βερλαὶν στὸ δρόμο. Οἱ δυὸ ποιηταὶ ἦσαν ἄλλωστε ἱκανοὶ γιὰ πολὺ χειρότερα πράγματα.

Ὡστόσο, ἀπὸ ἕνα ἐξωφρενικὸ καὶ μανιασμένο γράμμα, ποὺ ἔστειλε ὁ Βερλαὶν ἀμέσως στὴ Ματθίλδη καὶ τὸ ὁποῖο ἐκρίνη ἔλαβε τὴν ἐπομένη τῆς ἀφίξεώς της στὸ Παρίσι, βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Ρεμπὼ δὲν ἦταν ἀναπαυμένος σ' αὐτὴ τὴν ἱστορία. Νὰ τί ἔγραφε αὐτὸ τὸ γράμμα :

«Ἄθλια, κοκκινότριχη νεράϊδα, πριγκήπισσα ποντικίνα, κοριὲ ποὺ σὲ περιμένουν τὰ δυὸ δάχτυλα γιὰ νὰ σὲ λυώσουν, μοῦ ἔκανες ὅλα τὰ κακὰ καὶ σκότωσες ἴσως τὴν καρδιὰ τοῦ φίλου μου. Πάω νὰ συναντήσω τὸν Ρεμπώ, ἂν βέβαια μὲ θέλει ἀκόμα κοντά του, ἔπειτα ἀπὸ τὴν προδοσία ποὺ τοῦ ἔκανα ἐξ αἰτίας σου».

Ἡ διάστασις μεταξὺ τῶν δύο συζύγων ἦταν ὀρστικὴ πειά. Προσβεβλημένη, συντριμμένη ἀπὸ τὴν κούρασι καὶ τὴ θλῖψι, ἡ Ματθίλδη, μόλις ξαναγύρισε στὸ Παρίσι, ἔπεσε ἄρρωστη. Κι' ἀμέσως μὲ τὴν ἀνάρρωσί της ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζεται γιὰ τὸ διαζύγιο. Στὶς 2 Ὀκτωβρίου ὑπέβαλε τὴ σχετικὴ αἴτησι στὰ δικαστήρια κ' ἀμέσως ἄρχισε ἡ διαδικασία τοῦ χωρισμοῦ.

Ἐντωμεταξὺ οἱ δυὸ φίλοι ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Βέλγιο γιὰ τὴν Ἀγγλία. Πάντως, αὐτὸ δὲν ἐμπόδισε τὸν Βερλαὶν νὰ στείλῃ πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του σὲ κάποιο φίλο του μιὰ ἐπιστολή, στὴν ὁποία, μεταξὺ τῶν ἄλλων τοῦ ἔγραφε :

«Εἶμαι φριχτὰ θλιμμένος, γιατὶ ἀγαπῶ πολὺ τὴ γυναῖκα μου...».

Ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό, τί νὰ πῆ κανεὶς γιὰ τὴν ψυχολογία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ποιητοῦ ;

* * *

Στὸ Λονδῖνο ὁ Βερλαὶν συνάντησε μερικοὺς φίλους του : τὸν σχεδιαστὴ Φέλιξ Ρεγκαμαὶ καὶ τὸν Εὐγένιο Βερμὲς, διευθυντὴ μιᾶς ἐπαναστατικῆς ἐφημερίδος κατὰ τὴν περίοδο τῆς Κομμούνας καὶ φυγάδα τώρα ἀπὸ τὴ Γαλλία, ὅπου τὸν εἶχαν καταδικάσει εἰς θάνατον. Ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἐποχή, ὁ Βερμὲς παντρεύτηκε καὶ παραχώρησε τὴ νεανικὴ του γκαρσονιέρα στὸν Βερλαίν, ὁ ὁποῖος ἐγκαταστάθηκε σ' αὐτὴ μὲ τὸν Ρεμπώ. Ἡ σύζυγος τοῦ παλαιοῦ ἐπαναστάτου ἦταν μιὰ Ὀλλανδέζα δασκάλα, τὴν ὁποία ὁ Βερλαὶν εὕρισκε γοητευτικὴ. Τὸ νεαρὸ ἀνδρόγυνο παρηγορώτανε γιὰ τὴν ἐξορία τοῦ μὲ τὸν ὁμοιοβαθὸ τοῦ ἔρωτα. Συχνὰ μάλιστα ὁ Βερλαίν, χωρὶς τὸν Ρεμπώ, πήγαινε καὶ περνοῦσε τὰ βράδια του στὸ εὐτυχισμένο αὐτὸ σπίτι καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφή του στὸ δικό του ἔκανε χωρὶς ἄλλο πικρὲς σκέψεις, γιατὶ ὁ δυστυχισμένος, παρ' ὅσα κ.' ἂν ἔκανε, δὲν εἶχε πάψει ν' ἀγαπᾶῃ τὴ γυναίκα του. Αὐτὸ τὸ ἀναφέρει ἄθλωστε ὁ Ρεμπὼ ὁ ἴδιος, ὁ ὁποῖος δὲν ἄργησε νὰ ἐξεγερθῆ ἀπὸ τὶς αἰώνιες γκρίνιες τοῦ συντρόφου του.

Ἔτσι, ἄγριες φιλονεικίες ἄρχισαν πολὺ γρήγορα μεταξὺ τῶν δύο ποιητῶν. Ἡ φιλονεικίαις αὐτὲς ἔπαιρναν συχνὰ χαρακτῆρα πραγματικῶν μονομαχιῶν : καθένας ἀπὸ τοὺς δυὸ ἀντιπάλους τύλιγε μιὰ πετσέτα γύρω ἀπὸ τὴ λεπίδα ἑνὸς μαχαιριοῦ, ἀφήνοντας γυμνὴ τὴν αἰχμή του, κι' οἱ δυό, ἔτσι ὁπλισμένα, ρχνόντουσαν ὁ ἕνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου. Ἡ πετσέτες γινόντουσαν σὲ λίγο κατακόκκινες. Κι' ἡ μονομαχία τελείωνε ὅταν ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τραυματιζόταν κάπως σοβαρά.

Συγχρόνως καὶ τὰ χρήματα ἄρχισαν νὰ τοὺς λείπουν καὶ μὲ τὶς ἀρχὲς τοῦ χειμῶνα, οἱ δυὸ φίλοι γνώρισαν δύσκολες μέρες. Κι' ἔξαφνα, ὁ Ρεμπώ, τὸν Δεκέμβριο, ἄφησε τὸν Βερλαίν καὶ τὸ Λονδῖνο καὶ ξαναγύρισε μόνος του στὴν πατρίδα του, τὴ Σαρλεβίλ. Εἶχε κουραστῆ πειὰ ἀπὸ τὶς γκρίνιες κι' ἀπ' τοὺς καυγάδες μὲ τὸ μαχαῖρι στὸ χέρι. Κι' ἐπιπλέον, ἡ φτώχεια τοῦ φίλου του κάθε ἄλλο παρὰ νὰ τὸν συγκρατήσῃ μποροῦσε.

Ὁ Ἀρθοῦρος Ρεμπὼ
(Μία ἀπὸ τὶς περίφημες μάσκες τῶν Γάλλων ποιητῶν, τὶς καμωμένες ἀπὸ τὸν Φ. Βαλλοτόν)

Ἡ θλῖψι τοῦ Βερλαὶν γιὰ τὴν ἀναχώρησι τοῦ φίλου του ἦταν ἀπερίγραπτη, κ' ἔπειτ' ἀπὸ λίγες μέρες ἔπεσε ἄρρωστος ἀπὸ βρογχίτιδα καὶ πλῆξι... Τότε, ξετρελλαμένος ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψι, ἔστειλε τηλεγραφήματα ἀπογνώσεως πρὸς τρεῖς διαφορετικὲς διευθύνσεις : στὴ μητέρα του, τὴ γυναῖκα του καὶ τὸν....Ρεμπώ !

Ἡ Ματθίλδη οὔτε ἀπάντησε κἂν στὴν πρόσκλησί του. Ἡ μητέρα του ὅμως, τρελλὴ ἀπὸ ἀνησυχία, ἔτρεξε ἀμέσως στὸ Λονδῖνο μαζὶ μὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀνεψιές της. Συγχρόνως πῆγε κ' ὁ Ρεμπώ, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀρχίσει πειὰ νὰ πλήττῃ στὴν πατρίδα του. Μὰ δὲν ἔμεινε, παρὰ ἐλάχιστες μέρες κοντὰ στὸ φίλο του. Τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον, στὸ ὁποῖο βρέθηκε ἄξαφνα, δὲν τοῦ ἄρεσε καθόλου.

Ἡ Στεφανία ἔπεισε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ γιό της ὅτι τὸ συμφέρον του ἦταν νὰ ξαναγυρίσῃ στὸ Παρίσι, γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴ δίκη τοῦ διαζυγίου του. Γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ μάλιστα, τοῦ ἔδωσε τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν ἦταν ἀδύνατον νὰ συμφιλιωθῆ μὲ τὴ γυναῖκα του.

Μὰ ὁ Βερλαίν, μαθαίνοντας ὅτι εἶχαν ἀρχίσει πάλι ἡ διώξεις ἐναντίον τῶν συμμετασχόντων στὴν Κομμούνα, ἀνησύχησε γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ φοβήθηκε νὰ ξαναγυρίσῃ στὸ Παρίσι. Ἡ μητέρα του κι' ἡ ἐξαδέλφη του ἔφυγαν πάλι γιὰ τὴν Γαλλία, τὸν Φεβρουάριο. Κι' ὁ ἴδιος, στὶς 4 Ἀπριλίου, ἄφησε τὴν Ἀγγλία, γιὰ νὰ πάῃ στὸ Βέλγιο.

* * *

Ὁ Βερλαὶν ἀποβιβάστηκε στὴν Ὀστάνδη. Ὁ σκοπός του ἦταν νὰ πάῃ στὴ Ζεχονβίλ, στὸ σπίτι τῆς θείας του Ἰουλίας, ἡ ὁποία εἶχε δεχθῆ νὰ φιλοξενήσῃ στὸ σπίτι της αὐτὸν τὸν «θεότρελλο», τὸν ἀνηψιό της. Μὰ στὸ δρόμο, σταθῆκε στὸ Ναμούρ.

Στὸ Ναμούρ, ἔλαβε ἕνα γράμμα τῆς Ματθίλδης, στὸ ὁποῖο τοῦ ἔγραφε ἐνὰ πάψῃ πειὰ νὰ τὴν ἐνοχλῆ μὲ ἐπιστολές». Αὐτὸ τὸν ἔκανε νὰ τὰ χάσῃ, γιατὶ πάντοτε ἔλπιζε πὼς θὰ ξανασυμφιλιωνόταν μαζύ της. Λίγες μέρες βρυγότερα, ἔγραψε σ' ἕνα φίλο του, στὸ Παρίσι, ὅτι εἶνε ἑτοιμοθάνατος. Ἦταν τάχα ἀλήθεια αὐτό, ἢ μήπως ἔγραψε ψέμματα γιὰ νὰ τὸ μάθῃ ἡ γυναίκα του καὶ νὰ συγκινηθῆ ;

Στὸ Ζεχονβίλ, ὅπου πῆγε μετὰ τὸ Νεμούρ, ἡ ὑγεία του ἀποκαταστάθηκε ἐντελῶς. Μὰ κάτι ἄλλο τὸν βασάνιζε τώρα : μήπως, ἀπὸ τότε ποὺ ἄφησε τὸ σπίτι του, ἡ Ματθίλδη δὲν τοῦ εἶχε μείνει πιστή ; Εἶνε περίεργο νὰ ξῆ κανεὶς πῶς ὁ ἀλλάκοτος αὐτὸς σύζυγος, μέσα στὸ ψόβο του μήπως τὸν ἀπατᾶ ἡ γυναίκα του, κρίνει τὴν οἰκογένεια τῆς τελευταίας, σὲ μιὰ ἐπιστολή του. Νὰ τί γράφει :

«Ξέρω καλὰ τὸ σπίτι τῆς Ματθίλδης, τὶς μοντέρνες ἰδέες του, τὶς καλλιτεχνικὲς ἀντιλήψεις του καὶ τὴν ἀνεξαρτησία του ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς προλήψεις. Γι' αὐτὸ ἀνησυχῶ τόσο πολὺ γιὰ τὴ Ματθίλδη».

(Ἀκολουθεῖ)